

Türkiye Cumhuriyeti ile Danimarka Krallığı Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun

(Resmî Gazete ile yayımı : 21.5.1991 Sayı : 20877)

Kanun No.
3733

Kabul Tarihi
8 . 5 . 1991

MADDE 1. — 7 Şubat 1990 tarihinde Kopenhag'da imzalanan Türkiye Cumhuriyeti ile Danimarka Krallığı Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına ilişkin Anlaşmanın onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE DANİMARKA KRALLIĞI ARASINDA YATIRIMLARIN KARŞILIKLI TEŞVİKİ VE KORUNMASINA İLİŞKİN ANLAŞMA

GİRİŞ

Herbiri Âkit Taraf olan Türkiye Cumhuriyeti ve Danimarka Krallığı;

Her iki devlette yatırımlar için uygun şartları yaratmak ve kaynakların verimli kullanımı için her iki devlette özel sektörler arasındaki işbirliğini yoğunlaştırmak arzusu ile,

Yatırımların karşılıklılık temelinde adil ve eşit bir muameleye tabi tutulmasının bu amaca hizmet edeceğini kabul ederek,

Aşağıdaki şekilde anlaşmaya varmışlardır :

Madde 1

Tanımlar

İşbu Anlaşmada,

(1) (a) “Yatırım” terimi her türlü mal varlığını, sınırlayıcı olmamakla birlikte özellikle aşağıdakileri kapsar :

(i) Hisse senetleri ve şirketlere diğer şekillerdeki katılımlar,

(ii) Yeniden yatırımlarda kullanılan hasılatlar, para alacakları veya bir yatırımla ilişkili bulunan ve malî değeri olan diğer haklar,

(iii) Taşınır ve taşınmaz mallar ile ipotek, tedbir rehin gibi diğer haklar ve malın bulunduğu ülkedeki Âkit Tarafın yasalarına göre tanımlanan benzeri diğer haklar,

(iv) Sınaf ve fikrî mülkiyet hakları, patentler, endüstri tasarımı, ticarî unvanlar, itibar “know-how” ve benzeri diğer haklar,

(v) Doğal kaynaklara ilişkin haklar da dahil, hukuken veya sözleşme ile tanınan iş hakları.

(b) Anılan terim :

Yatırımların yapıldığı Âkit Taraf ülkesindeki kanun ve mevzuata uygun şekilde yapılmış bütün doğrudan yatırımları ifade edecektir.

“Yatırımlar” terimi, bu Anlaşmanın yürürlüğe girişinden önce veya sonra bir Âkit Taraf ülkesinde diğer Âkit Taraf yatırımcılarınca yapılan bütün yatırımları kapsayacaktır.

(2) “Hasılat” terimi, bir yatırımdan elde edilen, özellikle, ancak bunlarla sınırlı olmamak üzere, kârları, faizleri, sermaye kazançlarını, temettüleri, royaltileri veya ücretleri ifade eder.

(3) “Yatırımcı” terimi :

(a) Âkit Taraflardan herhangi birinin ilgili mevzuatı uyarınca vatandaşı statüsünde bulunan gerçek kişileri,

(b) Âkit Tarafların ülkelerinin herhangi bir yerinde yürürlükte olan yasalara göre kurulmuş veya başka türlü teşkil edilmiş şirketler, firmalar veya iş müesseselerini ifade eder.

(4) “Ülke” terimi, aynı zamanda, uluslararası hukuka göre Devletin egemenlik haklarını ya da yargılama haklarını kullanabileceği ve bu devletin kıyısına bitişik deniz alanlarını da kapsar.

İşbu Anlaşma Faroe Adalarına ve Grönland’a uygulanmayacaktır.

Madde 2

Yatırım Teşviki

Âkit Taraflardan herbiri, diğer Âkit Taraf yatırımcılarının yatırımlarını kendi mevzuatına ve idarî uygulamalarına göre kabul edecek ve bu yatırımları mümkün olduğu ölçüde teşvik edecektir.

Madde 3

Yatırımın Korunması

(1) Âkit Taraflardan herbirinin yatırımcılarının yatırımları diğer Âkit Tarafın ülkesinde her zaman adil ve eşit bir muameleye tabi tutulacak ve tam koruma ve güvenlikten yararlanacaktır. Âkit Taraflardan hiçbiri, diğer Âkit Taraf yatırımcılarının kendi ülkesinde yaptığı yatırımların yönetimi, idaresi, kullanılması, istifadesi ve elden çıkarılmasını makul olmayan veya ayrımcı önlemlerle herhangi bir şekilde engellemeyecektir. Her Âkit Taraf, diğer Âkit Taraf yatırımcılarının yatırımları ile ilgili olarak girmiş olabileceği yükümlülükleri yerine getirecektir.

(2) Âkit Taraflardan hiçbiri, kendi ülkesinde, diğer Âkit Taraf yatırımcıları tarafından yapılan yatırımları ve diğer Âkit Taraf yatırımcılarının bir yatırımla ve özellikle bunun idare edilmesi, idamesi, kullanımı, istifade edilmesi veya elden çıkarılmasıyla ilgili faaliyetlerini, yatırımcı açısından daha elverişli olamına göre, kendi yatırımcıları ya da herhangi bir üçüncü Devletin yatırımcılarına gösterilenden daha az elverişli olan bir muameleye tabi tutmayacaktır.

(3) Bu Maddenin hükümleri, Âkit Taraflardan herhangi birinin taraf olduğu aşağıda belirtilen uluslararası anlaşmalar bakımından geçerli olmayacaktır :

3733

8 . 5 . 1991

(a) Mevcut veya gelecekteki herhangi bir gümrük birliğine, bölgesel ekonomik teşkilatlara ilişkin olanlar veya benzeri uluslararası anlaşmalar,

(b) Tamamen ya da büyük ölçüde vergilendirmeye ilişkin olanlar.

Madde 4

Kamulaştırma ve Tazminat

(1) Bir Âkit Taraf yatırımcılarının yatırımları, kamulaştıran Âkit Tarafın ihtiyaçlarıyla ilgili olan kamusal bir amaçla, uygun kanunî işlemler çerçevesinde, ayırım yapılmadan ve gecikmesiz, yeterli ve etkin tazminat karşılığında, yapılmadığı sürece, diğer Âkit Tarafın ülkesinde millileştirilmeyecek, kamulaştırılmayacak ya da millileştirme veya kamulaştırmaya eşit etkisi olan önlemlere (bundan sonra “kamulaştırma” olarak anılacaktır) maruz bırakılmayacaktır. Bu tazminat, kamulaştırılan yatırımın, kamulaştırmanın öğrenildiği ya da yapıldığı andaki gerçek pazar değeri tutarında olacak, gecikmesiz ödenecek, ödeme zamanına kadar faiz tahakkuk ettirecek, tamamiyle nakte çevrilebilecek ve serbestçe transfer edilebilecektir. İlgili yatırımcı, alınan önlemin ve belirlenen rayicin hukukiliğinin, kamulaştırmayı yapan Âkit Tarafın ilgili adli ve idari makamlarınca bu paragrafta belirtilen prensiplere uygun olarak zamanında tetkik edilmesini talep edebilecektir.

Madde 5

Zararlar İçin Tazminat

(1) Âkit Taraflardan birinin diğer Âkit Tarafın ülkesinde savaş ya da diğer silahlı çatışmalar, millî olağanüstü hal, isyan, ayaklanma, kargaşa ya da buna benzer olaylar nedeniyle zarara uğrayan yatırımcıları, diğer Âkit Tarafça, alınan herhangi bir önlem itibariyle (yatırımcı açısından daha elverişli olanına göre) kendi yatırımcıları ya da herhangi bir üçüncü Devletin yatırımcılarına gösterilenden daha az elverişli olmayan bir muameleye tabi tutulacaktır.

(2) Varsa, bu Maddeden kaynaklanan ödemeler gecikmeksizin yapılacaktır.

Madde 6

Sermaye ve Hâsılatların Ülkeye Dönüşü ve Transferi

(1) Âkit Taraflardan herbiri aşağıdakilerin transfer edilmesine gecikme olmaksızın müsaade edecektir;

(a) Yatırımın tamamen veya kısmen satış veya tasfiye bedeli;

(b) Nakte çevrilmiş hâsılatlar;

(c) Yatırımla ilgili kredilerin anapara ve faiz ödemeleri için yapılan ödemeler;

(d) Âkit Taraflardan birinin vatandaşlarının, diğer Âkit Tarafın ülkesinde yapılan bir yatırımın bağlantılı faaliyetlerinden kaynaklanan net kazançları;

(e) 4 ve 5 inci Maddeler kapsamındaki ödemeler

(2) Transferler, transfer tarihinde yürürlükte olan kurlardan, yatırımın yapıldığı dövize çevrilebilir para birimi ya da yatırımcı tarafından mutabık kalındığı takdirde, herhangi Bir dövize çevrilebilir para birimi üzerinden yapılacaktır.

Madde 7

Halefiyet

Eğer bir Âkit Taraf yatırımcısının yatırımları ticarî olmayan risklere karşı kanunî bir sistem dahilinde sigortalanmışsa, bu tür bir sigortalamanın şartları gereği, sigortalayanın bahsekonu yatırımcısının haklarına halefiyeti diğer Âkit Tarafça taminacaktır.

Sigortalayan, yatırımcının sahip olacağı haklar dışında hiçbir hakka sahip olmayacaktır.

Bir Âkit Taraf ile sigortalayan arasındaki uyumsuzluklar, bu Anlaşmanın 8. Maddesi hükümlerine göre çözümlenecektir.

Madde 8

Yatırım Uyumsuzluklarının Çözülmesi

(1) Bu Maddeye göre “yatırım uyumsuzluğu”, aşağıdakileri kapsayan bir uyumsuzluğu ifade etmektedir :

(a) Bir Âkit Tarafın yabancı yatırım otoritesince diğer Âkit Tarafın yatırımcısına verilen yatırım izninin yorumlanması veya uygulanması;

(b) Bir yatırımla ilgili olarak, işbu Anlaşma ile verilmiş veya teyid edilmiş bulunan herhangi bir hakkın ihlali.

(2) Bir Âkit Taraf ile diğer Âkit Tarafın yatırımcısı arasında bir yatırım uyumsuzluğunun ortaya çıkması halinde, uyumsuzluğa taraf olanlar, öncelikle uyumsuzluğun karşılıklı görüşmeler ve danışmalar yoluyla çözümlenmesine iyi niyetle çalışacaklardır. Eğer bu görüşme ve danışmalar başarısızlıkla sonuçlanırsa, o zaman uyumsuzluk, yatırımcının ve Âkit Tarafın karşılıklı olarak üzerinde mutabık kalacakları, bağlayıcı olmayan üçüncü kişi prosedürleri yoluyla çözümlenecektir. Eğer uyumsuzluk yukarıda belirtilen prosedürler yoluyla çözümlenemezse, ilgili yatırımcı, uyumsuzluğu, hakemlik yoluyla çözümlenmek üzere, Uluslararası Yatırım Uyumsuzlukları Çözüm Merkezine (bundan sonra “Merkez” olarak anılacaktır) götürebilir; ancak bunun için uyumsuzluğun ortaya çıktığı tarihten itibaren en az bir yıl geçmiş olması, ayrıca, bahsekonu yatırımcının uyumsuzlukla ilgili olarak, uyumsuzluğa taraf olan Âkit Tarafın adf makamlarına başvurmuş olması durumunda, nihaf kararın henüz alınmamış olması gerekmektedir.

(3) (a) Âkit Taraflardan herbiri, yatırım uyumsuzluklarının hakemlik yoluyla çözümlenmek üzere “Merkez”e götürülmesine bu anlaşma ile muvafakat eder.

(b) Bu tür uyumsuzluklarda tahkim, “Devletler ile Diğer Devletlerin Vatandaşları Arasındaki Yatırım Uyumsuzluklarının Çözümü Sözleşmesi” nin hükümlerine ve Merkez’in “Tahkim Kuralları” na uygun olarak yerine getirilecektir.

Madde 9

Âkit Taraflar Arasındaki Uyumsuzluklar

(1) Âkit Taraflar arasında bu Anlaşmanın yorumlanması veya uygulanması konusunda ortaya çıkabilecek uyumsuzlukların, mümkün olduğu ölçüde Taraflar arasında doğrudan ve anlamlı müzakereler yoluyla çözümlenmesi gerekir. Eğer bu tür bir uyumsuzluk, müzakerenin

başlangıcından itibaren üç ay içinde çözümlenemezse, Âkit Taraflardan herhangi birinin talebi üzerine bir tahkim heyetine sevkedilecektir.

(2) Böyle bir tahkim heyeti, her ayrı dava için aşağıdaki şekilde kurulacaktır :

Tahkim talebinin tebellüğünden itibaren üç ay içinde, her bir Âkit Taraf heyetin bir üyesini tayin edecektir. Daha sonra bu iki üye bir üçüncü Devlet vatandaşını seçecekler ve seçtikleri bu kişi Âkit Taraflarca onaylandıktan sonra Heyet Başkanı olarak tayin edilecektir. Başkan diğer iki üyenin atanma tarihinden itibaren üç ay içinde atanacaktır. Eğer belirtilen sürelerden herhangi biri içinde gerekli atamalar yapılamamışsa, diğer herhangi bir anlaşmanın bulunmaması halinde, Âkit Taraflardan herhangi biri Uluslararası Adalet Divanı Başkanı'nı, gerekli atamaları yapmaya davet edebilir. Eğer Başkan, Âkit Taraflardan birinin uyuğunda bulunuyorsa veya sözü edilen görevi yerine getirmesine bir başka engel mevcut ise, Başkan Yardımcısı gerekli atamaları yapmaya davet edilecektir. Eğer Başkan Yardımcısı Âkit Taraflardan birinin uyuğunda bulunuyorsa veya onun da sözü edilen görevi getirmesine bir engel mevcut ise, Uluslararası Adalet Divanı'nın, herhangi bir Âkit Taraf vatandaşı olmayan en kıdemli üyesi gerekli atamaları yapmaya davet edilecektir.

(3) Hakem heyeti, bu Anlaşma ve Âkit Taraflar arasında akdedilen diğer Anlaşmaların hükümleri ile uluslararası hukukun gerektirdiği prosedürel standartları uygulayacaktır. Heyet kararını oy çokluğuyla alacaktır. Böyle bir karar nihaî ve her iki Âkit Taraf için bağlayıcı olacaktır.

(4) Âkit Taraflardan herbiri, hakem heyetindeki kendi üyesi ile ilgili ve hakemlik muamelelerinde temsil edilmesinden doğan masrafları karşılayacaktır. Başkanın masrafları ile diğer masraflar her iki Âkit Tarafa eşit olarak karşılanacaktır.

(5) Hakem heyeti prosedürünü kendisi belirleyecektir.

(6) Bu Madde, Anlaşmanın 8 inci maddesine göre "Merkez"e götürülmüş olan ve halen orada bulunan bir uyuşmazlığa uygulanmayacaktır.

Madde 10

Millî ya da Milletlerarası Hukuk

Bu Anlaşmadaki hiçbir hüküm, millî ya da milletlerarası hukuk çerçevesinde bir Âkit Taraf yarımcısına diğer Âkit Tarafın ülkesinde tahakkuk eden herhangi bir hak ya da menfaate zarar vermeyecektir.

Madde 11

Yürürlüğe Girme, Yürürlük Süresi ve Sona Erdirme

(1) Bu Anlaşma, Âkit Tarafların kendi ülkelerindeki anayasal işlemlerin tamamlanmış olduğunu birbirlerine yazılı olarak bildirdikleri tarihten sonraki ikinci ayın ilk gününden itibaren yürürlüğe girecektir.

(2) Bu Anlaşma, on yıllık bir süre için yürürlükte kalacak ve ilk on yıllık sürenin bitiminden sonra, Âkit Taraflardan herhangi biri diğer Âkit Tarafa Anlaşmayı feshetme niyetini yazılı olarak bildirmediği takdirde, yürürlükte kalmaya devam edecektir. Fesh-i ihbar, diğer Âkit Tarafa alındığı tarihten bir-yıl sonra yürürlük kazanacaktır.

3733

8 . 5 . 1991

(3) Bu Anlaşmayla ilgili fesh-i ihbarın yürürlüğe girmesinden önce yapılan yatırımlar bakımından, 1'den 10'a kadar olan Maddelerin hükümleri, bahsekonu tarihten itibaren ilave bir on yıl süre için yürürlükte kalacaktır.

Bu Anlaşma, Hükümetlerince tam olarak yetkilendirilmiş ve aşağıda imzaları bulunan temsilciler tarafından imzalanmıştır.

Danimarkaca, Türkçe ve İngilizce dillerinde, bütün metinler aynı derecede geçerli olmak üzere, ikişer metin halinde , da, de akdedilmiştir.

Yorumdaki farklılık durumunda, İngilizce metin esas alınacaktır.

Danimarka Krallığı
Hükümeti Adına

Türkiye Cumhuriyeti
Hükümeti Adına

BU KANUNA AİT TUTANAKLAR

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Cilt	Birleşim	Sayfa
46	125	281
55	68	351
60	114	160,165,256:260

I - Gereçeli 505 S. Sayılı Basmayazı Türkiye Büyük Millet Meclisinin 114 üncü Birleşim tutanağına bağlıdır.

II - Bu Kanunu; Türkiye Büyük Millet Meclisinin Dışişleri ve Plan ve Bütçe Komisyonları görüşmüştür.

III - Esas No. : 1/728